

M.T.I.

Kiadja a Magyar Távirati Iroda, Budapest, I. Fém utca 6-7. Telefon: 159-490, 359-590
A szerkesztését és kiadását a vezérigazgató felel.

m t i b e l f ö l d i h i r e k

1963. november 12.

bb 1. történeti művek a kossuth könyvkiadónál

i bi/tr vm fm

1963. november 12.

a kossuth könyvkiadónál az év végéig több fontos történet-tudományi munka jelenik meg. a világtörténet negyedik kötete a tizenhatodik század elejétől a tizenhetedik század közepéig terjedő időszak eseményeit tárgyalja. ebben a másfél évszázadban először ötközik meg nyugat-európában a születőben levő polgári rend a régi feudális társadalommal. a kialakulóban lévő kapitalizmus nyomja rá bélyegét a korszak minden lényegesebb eseményére. ezzel függenek össze a nagy földrajzi felfedezések, az újvilág népeinek kirablása és leigázása. részletesen taglalja a kötet a török hódítás következményeit is.

hajdu tiber: az őszirózsás forradalom című könyve népszerű formában, de tudományos alaposággal elemzi az 1918 októberi magyarországi eseményeket.

aranyossi magda: lázadó asszonyok című munkája a magyar nőmunkásmozgalom története 1867-től 1919-ig.

második bővített kiadásban jelenik meg albert soboul: a francia forradalom története 1789-1799 című munkája./mti/

- . -

bb 2. elkészült az aquincumi kalauz

i ol/tr vm fm

1963. november 12.

a révai nyomdában elkészült a budapesti történeti múzeum legújabb kiadványa - „ vezető az aquincumi rommezőn és múzeumban,, címmel. a 80 oldalas ismertetőt számos művészi fotó díszíti, amelyek romrészleteket, szobrokat, falfestményeket és más római kori leleteket ábrázolnak. a magyar-és német nyelvű kiadványt a budapesti történeti múzeum, az aquincumi és az erzsébeti múzeum árusítja./mti/

- . -

-1-

Leol

bb 3. fenér vadliba a hortobágyon

vid j vm ká

1963. november 12.

az enyhe ősz miatt még mindig kevés a vadliba a hortobágyi vadrezervátum területén, ahol más években ilyenkor már tizezer-számra tanyáznak az átvonuló vendégmadarak. a vadőrök megfigyelése szerint az utóbbi napokban már észrevehetően több a vadliba, úgy-úgy megemes érkezésük a napokban várható. a rezervátum vadőrei az egyik csapatban fehér színű vadlibát figyeltek meg. a ritka madarat eddig még nem sikerült elejteni, mert nagyon magasan húzó csapatban repül. Legutóljára 1934-ben lőttek fehér vadlibát a pusztán./mti/

bb 4. vasutikocsi-fosztogatókat itéltek el

i bc/tm vm zs

1963. november 12.

matus józsef, maróti sándor, kovács józsef, konrád jános, pető Lajos kocsirendezők a ferencvárosi pályaudvaron sorozatosan megdézsmáltak a szállításra váró teherkocsikat. a vagonokból nagymennyiségű bort, pálinkát, élelmiszereket, textilárúkat és egyéb iparcikket loptak el. általában matus józsef, vagy maróti sándor nyitotta fel a kocsikat, még társaik örködtek. a lopott holmi egy részén megosztottak, másik részét pedig munkahelyük közelében elásták.

a központi kerületi bíróság matus józsefet két évi, maróti sándort egy évi és hat hónapi, kovács józsefet és konrád jánost egy évi és négy hónapi, pető Lajost hat hónapi szabadságvesztésre ítélte./mti/

bb 5., felsőmagyarországi legendák,, a kanadai rádióban

s/hné vm fm

1963. november 12.

a magyar rádió angolnyelvű riportanyagot küldött a kanadába, a torontoi rádióknak. a „felsőmagyarországi legendák,, című műsor történelmi és mai kurizóriumokat tartalmaz. a hangszalagról megelevenedik az egri vármegyeháza híres kovácsoltvas kapujának legendája, angol nyelven elhangzik a mikszáth regényében szereplő buttlér-ház története is és „bemutatják,, a szendrői ásatások közelében élő szendrői remetét./mti/

-2-

bb 6. megkezdődött az első támfalas erdősités - megkötik a badacsony-tomaji bazaltbánya meddőhányóját

vid j vm ká

1963. november 12.

a természetvédelmi területté nyilvánított festői szépségű badacsony-hegyen fokozatosan megszüntetik a bazaltbányászt, a természetvédelmi hivatal közbenjárására a hegynek a balatontól legközelebb eső oldalán 1965-re véglegesen leáll a bányászat, és ezzel véget vetnek a ritka bazaltképződményekkel ékesített hegy rongálódásának. a jelenleg már nem művelt részeken az erdészek fokozatosan eltüntetik a „sebhelyeket,, a már megszünt badacsony-tomaji bánya fásítási tervét erdőmérnökök dolgozták ki. a rendkívül nehéznek és hazánkban egyedülálló mondható terv megvalósításához most látott hozzá a keszthelyi erdőgazdaság. az erdészek munkáját az teszi különösen nehézé és veszélyessé, hogy a badacsonytomaji kőbánya meddőhányója könnyen mozgásba jöhet, mint ahogy tavasszal a badacsonytördemici meddőhányón is hozzávetőleg egymillió köbméter föld és kő csuszott le 300 métert a hegy oldalán. a speciális erdősitési feladatot úgy oldják meg, hogy kőből támfalakat építenek a mozgó meddőhányók meredek oldalán és ezzel kötik meg az omladékony kő- és földtömeget. a támfalak védelmében külön munkautakat képeznek ki a teraszos telepítésre. az összesen 1100 méter hosszúságú támfalak építését az erdészek ez év végéig befejezik és közben folyamatosan előkészítik a fák és a cserjék helyét. a fásításhoz a szakemberek a mostoha talajnak megfelelő, aránylag gyorsan növekvő, dekoratív hatású fa-és cserjefajtákat válogatnak ki.

a keszthelyi erdőgazdaság, tekintettel az élénk turistaforgalomra, kéri a kirándulókat, hogy az egyébként is nehéz körülmények között dolgozó erdészeket ne tegyék ki további veszélynek azzal, hogy az egykori bányászleíról köveket görgetnek le a mélybe./mti/

-3-

bb 7. budapest történetének muzeumi emlékeit bemutató játék-
kártya jelent meg

i ol/tr szb fm

1963. november 12.

a budapesti történeti muzeum kiadásában „tanulságos”, játékkártya jelent meg. a 33 kártyalapon budapesti műemlékek, képzőművészeti alkotások, illetőleg várostörténeti érdekességek láthatók. a képek alatt kérdések és feleletek segítik elő, hogy a tanulóifjúság játszva ismerkedjék meg fővárosunk történetével, a műalkotásokkal. a kártyajátékot a budapesti történeti muzeumban, az aquincumi és az erzsébeti muzeumban árulják, csomagonként 2 forintért. /mti/

-. -

bb 8. sikerrel vizsgázott az egyetemi felvételi vizsgarendszer - „fiatalodnak”, az esti és levelező tagozatok

i vt/gk szb zs

1963. november 12.

az idén vizsgázott a gyakorlatban először az egyetemi felvételek új rendszere. a művelődésügyi minisztérium vezetői - a felsőoktatási intézmények jelentései, pontos statisztikai adatok alapján - elkészítették a felvételi rendszer mérlegét.

a minisztérium illetékesei elmondották az mti munkatársának, hogy a származás szerinti megkülönböztetés eltörlését, a tehetség és a rátermettség fokozottabb figyelembe vételét, az új pontozási rendszer életbeléptetését megelőző országos vita bebizonyította, hogy az egyetemi felvételek új rendjét a közvélemény helyesli és szükségesnek tartja. igaz, voltak aggályoskodók, egyesek attól tartottak, hogy az egyetemeken és főiskolákon a munkás-paraszt fiatalok aránya jelentősen csökken: mások meg abban kételkedtek, hogy a származási kategorizálás megszüntetése gyakorlati valósággá válik.

- az aggodalmaskodóknak nem lett igazuk. a tapasztalatok egyértelműen azt mutatják, hogy a felvételi vizsgák léghőköre jó volt, a fiatalok a pályázatok elbírálásáról szóló szabályok ismeretében bizalommal várták és fogadták a felvétellel kapcsolatos döntést. a felvételi bizottságok - amelyeknek szerepe jelentősen megnőtt - általában az új rendelkezések előírásainak megfelelően dolgoztak. ennek köszönhető, hogy a szabálytalanul felvettek száma csak néhány ezrelék volt, s ezekben az esetekben is az elkövetett hibákat a rektori, igazgatói fellebbezések, vagy a minisztériumi felülvizsgálat alkalmával korrigálták.

/folyt.köv./

8.40/a

- 4 -

me

bb 8. /sikerrel vizsgázott... 1. folyt./- szb

- a felvételek lebonyolításának demokratizmusát nagyban növelte, hogy a pályázókkal mindenütt közölték a vizsgán elért részosztályzatokat, illetve összpontszámot, továbbá a felvételi keretszámot is. mindez erősítette a fiatalokban a bizalmat és eloszlatta a felvételek körüli korábbi „misztikus homályt”,

- a nappali tagozatokon több mint 25 ezren felvételiztek, s közülük csaknem 20 ezren sikerrel vizsgáztak; helyhiány miatt azonban mintegy négy és félezer pályázót el kellett utasítani. az egyetemre és főiskolára került diákok között a fizikai dolgozók gyermekeinek aránya 43.8 százalék. ez egyebek között azt mutatja, hogy joggal bizhatunk a munkás és paraszt szülők gyermekeiben, akik tehetségben, rátermettségben és szorgalomban semmiel sem maradnak el társaik mögött.

- a felsőoktatási intézmények új elsőévesei magas színvonalu előképzettséggel, az előző éviénél általában jobb tanulmányi eredménnyel a tarsolyukban láthattak neki egyetemi, főiskolai tanulmányaiknak. erre utal az, hogy a nappali tagozatokra került diákok 53.6 százaléka kitűnő vagy jeles eredménnyel végezte el a középiskolát. érdemes megemlíteni, hogy az esti és levelező tagozatokra felvett 12 170 hallgató egyharmadának az életkori és munkaköri kötöttségek eltörlése adott lehetőséget a továbbtanulásra. az esti és levelező tagozat tovább fiatalodik: 1961-ben még 22.9 százalék volt a 24 év alattiak aránya, az idei tanévben már a 22 éven aluliak aránya is 30 százalék fölé emelkedett.

- egészében véve az új felvételi vizsgarendszer kitűnően megállta a „vizsgát”, a statisztikai adatokkal, arányszámokkal kimutatható eredmények mellett különösen örvendetes, hogy az egyetemeken és főiskolákon lassan végérvényesen bealkonyul a protekcionizmusnak. az idei tapasztalatok alapján azonban még további intézkedéseket tervezünk a felvételek igazságossága érdekében. a tervek között szerepel az egységes felvételi vizsgakövetelmények bevezetése, azaz az intézménytípusonként külön-külön, központilag elkészített írásbeli-dolgozatfeladatok kiadása. erre és a felvételi eljárás egyéb kisebb korrekcióira a jövőben sor kerülhet. a minisztérium vezető testülete úgy foglalt állást, hogy az ezzel kapcsolatos indokolt kéréseket tüzetesen megvizsgálja és teljesíti. /mti/

-. -

bb 9. tánccsoportvezető-képző iskola somogyban

vid fm/tné szb fm

1963. november 12.

a somogy megyei népművelési tanácsadó tehetséges fiatal népi táncosoknak három éves tánccsoportvezető-képző tanfolyamot szervezett. évente mintegy 200 órát fordítanak az elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátítására. a tervek szerint az első tanfolyamokon mintegy 80 tánccsoport-vezetőt képeznek ki. /mti/

-. -

8.55/a

- 5 -

me

bb 10. nem tudunk bánni a műanyag-ruhaneműekkel - bőrgyógyász főorvos előadása a textilipari szakszervezetben

i tz/tm-lm vg

1963. november 12.

nemrég a textilipari dolgozók szakszervezetében dr. petki gusztáv bőrgyógyász főorvos tartott előadást arról, hogyan kerülhetők el azok a kellemetlenségek, amelyekre a műszálas ruhaneműek viselői panaszkodnak, hogy ilyen kellemetlenségek vannak, azt statisztikai adatok is bizonyítják. például dániában a műanyag ruhaneműek elterjedése óta megnégyszereződött az ekcémás megbetegedések száma, de másutt is szaporodnak a bőrgyulladások, a gombásodások, stb.

ezek a tünetek azonban - állapította meg az előadó - nem szükségszerű velejárói a műanyagból készült ruhaneműek hordásának. a „gyári uj”, anyagban ugyanis a rostok közti hézagokon, pórusokon át megvan a lehetősége a test párolgásának. ez szükséges is, hiszen körülbelül kétmillió mirigyünk naponta fél-másfél, sőt nehéz testi munka esetén 15 liter verítéket termel, amihez még hozzájárul a bőr zsirja is. ha azonban ezek a pórusok eltömődnek, a test valóságos duntszükségbe kerül, a bőr kipállik, gyulladásba jön, elszaporodnak a bőrgombák és a baktériumok.

alapvető követelmény tehát a pórusok tisztántartása, vagyis a műanyag ruhaneműek szakszerű mosása. viszont ugyancsak statisztikai adatok bizonyítják, hogy ekörül még sem nálunk, sem külföldön nincs minden rendben. egy nyugatnémetországi vizsgálat például megállapította, hogy a férfiak 47 százaléka csak hetenként, 20 százaléka pedig még ennél is ritkábban vált inget. az egyik budapesti üzem nődolgozóinak nagy többsége viszont naponta mosza ugyan nylon-harisnyáját, de csak 12 százalékuk használ hozzá mosószert, a többi szappannal mos. pedig a szappan egy része a kemény vízben mészs-zappanná alakulva mindjárt el is tömi a pillanatokkal előbb megtisztított pórusokat. az újfajta mosószereknek viszont - mint amilyen például a rapid, a tisztaság, az ultra, stb. - nincs ilyen hátrányos velejárója. a gombásodás ellen viszont, amit elsősorban a műanyagharisnyák okoznak, teljes védelmet nyújt a kitűnő gyógyhatású hazai gombaellenes hintőpor, a mikofen használata.

maguk a műanyagok tehát nem ellenségei az embernek, sőt még gyógyhatásuk is lehet. hiszen például a vylont és a rovilt azért nevezik reuma-fehérműeműnek, mert a testen elektromosan feltöltődnek és miközben apró kisülésekkel kitérítik a kis ereket, mintegy letéphetetlen meleg „köpenyt”, hoznak létre a test felületén.

/folyt.köv./

9.03/a

- 6 -

Meg

bb 10. /nem tudunk bánni...1.folyt./-lm

a műszálas anyagok - állapította meg az előadó - az ember ruhatárának ma már nélkülözhetetlen részei, és nyilvánvalóan azok maradnak a jövőben is. csak éppen nem volt még elég idő arra, hogy mindenki megtanulja a velük való helyes bánásmódot. éppen ezért javasolta, hogy a kereskedelem a vásárlónak a műszálas textiliák mellé adjon mindjárt megfelelő használati utasítást is, amiből megtanulhatja, milyen módon kerülheti el a pusztán helytelen kezelésből származó kellemetlenségeket./mti/

--

bb 11. fontos új gyógyszerüzem kezdte meg munkáját

i szf/gg-lm vg

1963. november 12.

a gyógyszeripar legkorszerűbb gyártmányai közé tartoznak a szteroid hormonkészítmények, többféle betegség hatásos ellenszerei. hazánkban a kőbányai gyógyszerárugyár fogott hozzá a szteroid hormonkészítmények gyártásának fejlesztéséhez. a nyáron elkészült a gyár új szteroid üzemének első része és meg is kezdte az üzempróbát, de nem fejezhette be. a próbáüzem során ugyanis a legfontosabb berendezésekben, a fermentorokban és az extraktorokban olyan hibák derültek ki, amelyeknek kijavításához nyugaton gyártott alkatrészekre lett volna szükség. augusztus 15-én meg kellett volna kezdeni a rendes üzem szerinti termelést, ehelyett az új gyárrészleg a próbák után kénytelen volt leállni. miután az alkatrészeket lehetetlen volt beszerezni, a magyar gépiparhoz fordultak segítségért. sikerült is hazai anyagból megfelelő minőségben előállítani az alkatrészeket és így most már megindulhatott az új szteroid csarnokban az üzemszerű termelés.

az új üzem nagymértékben növeli a szteroid gyártás fermentációs kapacitását. az üzemet tovább építik, második része jövőre készül el, s akkor még jelentősebben nő a prednizolon, a nerubol és más szteroid hormonkészítmények termelése./mti/

--

bb 17. népi irodalmi színpad sárpilisén

vid fm/tné-lm fm

1963. november 12.

a sárpilisi népi együttes új műsorra készül bogár istván igazgató-tanító vezetésével. a csaknem félszáztagú együttes népi-irodalmi színpadot hoz létre, amelynek műsorát népdalokból és táncokból, balladákából és népmesékből állítják össze./mti/

--

9.20/a

- 7 -

Meg

bb 12. tizenkétezer kilométer tutajon

vfd te szb ki

1963. november 12.

tandasi ferenc tiszai tutajos az idén tiszaszederkényből, tiszatarjánból és tiszafüredről kiindulva, 29 alkalommal tette meg az utat szegedig. a tiszta szeszélyeit és zátonyait jól ismerő tutajos összesen 12 000 kilométert utazott a farönkök hátán. egy-egy alkalommal 170-180 köbméter fát „kormányzott”, le szegedig. a nyári időszakban, amikor az alacsony vízállás miatt csökkent a vízfolyás sebessége és a folyó alig egy-két kilométert „ballagott”, óránként - két-három hetet is vizen töltött. tandasi ferenc az idén ötezer köbméter fát „szállított”,. /mti/

--

bb 13. szerelik a mezőgazdasági kutatás első tömegspektrométerét

i ie szb ká

1963. november 12.

a legkorszerűbb műszerek egyikével gyarapodott az agrártudományi kutatás: a magyar mezőgazdaság első tömegspektrométerét szerelik a tudományos akadémia talajtani és agrokémiai kutató intézetében. a szovjet gyártmányú műszert elsősorban a stabil izotópok mérésére használják majd, s így olyan anyagokat is tanulmányozhatnak, amelyeknél a szokásos izotóp-vizsgálatokat nem lehet alkalmazni. az egyik feladat lesz például a szerves- és műtrágyákban levő nitrogén érvényesülésének pontos megállapítása, s egy további, a talaj és a növényzet vízgazdálkodásának vizsgálata nehésvíz-mérés segítségével. a tömegspektrométert természetesen nemcsak a talajtani és agrokémiai kutató intézet kutatásaihoz használják majd, hanem az egész hazai agrártudomány minden olyan témájához, ahol szükség van a modern szinképelemzés segítségére. /mti/

--

bb 15. november végén kezdődik a rádió szövetkezeti gazdátanfolyama

i ie szb ká

1963. november 12.

a rádió az idei télen ismét megrendezi immár hagyományos szövetkezeti gazdátanfolyamát. most azonban eltérnek az eddigi általános tematikától: a tanfolyam kizárólag a mezőgazdaság egyik legfontosabb feladatának, a tej- és hústermelés növelésének kérdéseivel, ezen belül elsősorban a takarmányozási és tartási problémákkal foglalkozik. a 20-20 perces műsorokban az egyes témák kiváló elméleti és gyakorlati szakembereinek konzultációs vitáit közvetítik, s ennek során ismertetik a szarvasmarha és sertéstartás, valamint a takarmánytermesztés és gazdálkodás legjobban bevált módszereit.

a 36 közvetítésből álló szövetkezeti gazdátanfolyam november 25-én kezdődik, s hetenként két alkalommal jelentkezik a kossuth adó műsorán. /mti/

--

9.25/a

- 8 -

Me

bb 14. külföldi tenyészállatokkal javítják a magyar telivér-lóállományt

i cs/j szb ká

1963. november 12.

magyar lótenyésztési küldöttség két hétig tanulmányozta az ndk telivér méneseit, és a hazai telivér ménések kancaállományának feljavítására 8 igen értékes tenyészkancaát, továbbá egy kiváló pedigres kancacsikót vásárolt. pál jános, a földművelésügyi minisztérium lótenyésztési igazgatóságának vezetője a küldöttség hazaérkezése alkalmából elmondotta, hogy az új fejlesztési program szerint az ország eddigi 270-280-as telivér-kanca állományát legalább 300-asra akarják növelni, a külföldről hozott tenyésztörzsek meghonosításával pedig egyúttal új minőségi fejlődésnek nyitnak lehetőséget. az állományfejlesztési intézkedések elsődlegeseként az idei nyáron 12 kiváló származású, másfél éves kancacsikót vásároltak a szovjetunió telivér méneseiből. a csikók néhány napja érkeztek meg a dunakeszi-alagi telepre, s a jövő tavasztól fogva szerepelnek a budapesti galopp-pálya versenyprogramjában. kellő selejtezés után a legjobbak 3-4 éves korukban kerülnek majd a ménesekbe. a német demokratikus köztársaságban vásárolt kancák a legkiválóbb ménektől vemhesek, s kora tavasszal leellenek.

a magyar küldöttség tárgyalásokat folytatott a német demokratikus köztársaság lótenyésztési vezetőivel a berlin-hoppegartenben megrendezésre kerülő 1964. évi nemzetközi lótenyésztési kongresszus és versenysorozat előkészítéséről. /mti/

--

bb 16. érdekes megállapítások a nyelv megbetegedéseiről - tanácsok műfogsor-viselőknél

i ms/gk szb zs

1963. november 12.

a fogászok, gégészek, bőrgyógyászok, sőt a belgyógyászok is az utóbbi időben egyre nagyobb érdeklődéssel fordulnak a nyelv különböző megbetegedései felé. dr. balogh károly, a budapesti orvostudományi egyetem fogorvosi karának dékánja - aki nemrégiben elsőként kapta meg az árkövy-émlékérmét, - munkatársaival például mintegy 250, 40-60 év közötti nyelvbetegen végzett tüzetesebb megfigyeléseket.

a fog- és szájbetegségek elismert tudósa az orvosi vizsgálódások néhány érdekesebb megállapítását a következőkben foglalta össze:

/folyt.köv./

9.55/a

- 9 -

Me

bb 16. /érdekes megállapítások... 1. folyt./- szb

- a nyelv fájdalmak és betegségek egyik gyakori oka a száj szárazsága. ez főleg idősebb korban egyes betegségek, a szervezet túlerőltetése, idegrendszeri zavarok, a nyálmirigyek csökkent működése miatt következik be. b-vitaminok hiánya például a nyelv nyálkahártyájának elszarusodására vezet, de fekélyeket is okozhat. fehérjehiány következtében a nyelv felszíne sorvad, „kopik”, „érzékennyé válik. ezért főleg 40-60 éves korban - amikor a nyelvbetegségek a leggyakoribbak - ajánlatos sok főzeléket, gyümölcsöt, tejet, tejterméket az étrendbe iktatni, hogy ezzel biztosítsuk a szükséges b-vitaminokat és a könnyen emészthető fehérjéket.

- a nyelv megbetegedését legtöbbször az ugynevezett nyelvlepedék mutatja, amely azonban gyakran a szervezetben lejátszódó hurutos, gyulladásos állapotok, emésztési, vérkeringési vagy idegrendszeri zavarok jelzője is lehet. összefüggés állapítható meg a vérképző rendszer állapota és a nyelv nyálkahártyája között is. az ilyen eredetű panaszok gyógyításakor az orvos elsősorban az alapokat igyekszik megszüntetni a helyi kezelés mellett.

a professzor elmondotta, hogy különböző vizsgálatoknak vetették alá magát a nyelvlepedéket is. nemcsak elhalt hámrészeket, hanem baktériumokat, mikroszkópikus gombákat, sőt ételmaradványokat is találtak benne. a gombás megbetegedéseknek többek közt az antibiotikumokkal és hormonkészítményekkel való visszaélés is egyik okozója lehet. ilyenkor megváltozik a szájban élő mikroorganizmusok közötti természetes arány és ez elősegíti a gombák elszaporodását. a protézist, műfogsort viselők, különösen kezdetben sokat panaszkodnak, hogy csökkent az étvágyuk, nem érzik az étel ízét. az ilyen esetekben többnyire megtalálták a nyelv felszínén és a protézisen elszaporodott szájpénész-gombákat. balogh professzor szerint szükség esetén nemcsak a fogakat és a szájat kell rendszeresen ápolni, hanem magát a nyelvet is le kell tisztítani fogkefével vagy gézzel. a lepedék ledörzsölése után általában javul az ízérzés és megjön az étvágy. hogy a szervezet mielőbb megszokja a protézisviselést és kialakuljanak az ízérzéshez szükséges reflexek, ajánlatos a műfogsort éjjel is viselni.

érdekes megállapítás, hogy fogatlan embernek megnagyobbodik a nyelve. ez természetesen egyáltalán nem beteges tünet, hanem a szervezet alkalmazkodó képességét bizonyítja. egyrészt az ilyen emberek szájában nagyobb hely van a nyelvnek, másrészt az ételek megpuhításában több munkát végez.

a nyelv betegségei sok lelki gyötrelmet okozhatnak, legtöbbször ugyanis nyelvráktól félnek. a klinikai tapasztalatok szerint azonban ez a félelem az esetek túlnyomó többségében teljesen alaptalan. /mti/

10.00/a

• - 10 -

Mez

bb 19. a föld, mint „űrszonda”, - minden elem születésének titkát megfejtette már a tudomány

i tz/gk-lm vg

1963. november 12.

érdekes előadást tartott a kossuth-klubban dr. marx györgy kossuth-díjas egyetemi tanár a földön található 90 elem, illetve 327 fajta atom kialakulásáról.

részletesen elmondotta, hogyan fejlődik ki a csillagok belsejében - mint valami gigászi atommáglyában - minden ismert elem „alapanyagából”, a hidrogénből fokozatosan a hélium, a szén, stb., miközben a belső hőmérséklet állandóan emelkedik, míg végülis a 3 milliárd celsius fokon létrejönnek a vas atomjai is. ezzel a csillag már fel is emésztette egész atomenergiakészletét. belső hőmérséklete azonban a gravitáció hatására ezután is emelkedik, s amikor eléri az 5 milliárd fokot, a hőmozgás már legyőzi az atommagokat összetartozó energiákat: a vas héliumatomokra hull szét. ekkor következik be a „szupernova”, -jelenség: a csillag, mint valami óriási hidrogénbomba, felrobban, és a nehéz elemeket a sokezer kilométeres másodpercenkénti sebességgel száguldo gázfelhők szétviszik a világűrbe.

az így szétrepült vas- és egyéb nehéz atomok a kozmosz mágneses mezőin fokozatosan felgyorsulnak. egy részük eléri azt a sebességet, amely már elég ahhoz, hogy a csillagközi tér ritka anyagának elemeivel összeütközve felaprózdják és törmelékei, mint lithium, bór és berillium rohanjanak tovább a térben.

de a robbanáskor még a vasnál-nehezebb elemek is kijutnak a kozmoszba, mert a katasztrófa pillanatában, sőt már előtte is nagy tömegekben töredeznek le a végsőkig felhevített atommagokról a neutronok, s ha ezek más atommagokba épülnek be, az utóbbiakat még nehezebb, az uránnál is nehezebb elemekké alakítják át, amilyenek a földön meg sem találhatók, mert radioaktivitásuk révén igen gyorsan felbomlanak.

ezekkel az élő és pusztuló csillagokon belül, illetve a nehéz elemek szétesésekor - a csillagközi térben lejátszódó folyamatokkal sem magyarázható azonban az „arany-csoport”, - a jód, az ezüst, az irídium, az arany és a legtöbb ritka földfém - kialakulása. megszületésükhöz ugyanis „alapanyaguknak”, sokkal gyorsabban kell befognia a máshonnan leszakadt neutronokat, mint amilyen gyorsan maga elbomlik. az „anyaatomnak”, tehát a neutronok valóságos tengerébe kell belemerülnie, amely viszont még az óriáscsillagokban sem gyűlhet össze, mert „cseppjeit”, ott a mindig jelenlevő „neutronsomjas”, magnézium rögtön felszívja.

/folyt.köv./

10.09/a

- 11 -

Mez

bb 19. / a föld mint...1.folyt./-Lm

az idén aztán erre a kérdésre is megtalálták a választ. sikerült ugyanis megfigyelni olyan jelenségeket, amelyek kizárólag a tejutrendszer közép pontjában feltételezett, a napnál milliószorta nagyobb „hipercsillagok”, kitöréseinek minősíthetők. ma ilyen csillagmonstrum van a mi tejutrendszerünk közepén is - amit egyelőre sem bizonyítani, sem cáfolni nem lehet - ebben már nincs akadálya olyan neutron tenger létrejöttének, amely azután bölcsője lehet az arany-csoport elemeinek is. a hipercsillag kitörései pedig ezeket az elemeket több tízezer fényévi távolságon át is eljuttathatják a földre.

földünk tehát - mondotta a professzor - valóságos „úrszonda”, amely évmilliárdokon át mintegy titkos irással jegyezte fel az adatokat az anyagnak a világegyetemben lejátszódott különböző átalakulásairól. a tudomány révén az emberiség ma már éppoly egyértelműen olvassa el az atomokba bevésített „hieroglifákat”, mint a maga által szerkesztett ábécét./mti/

..-

bb 20. bontják a pécsi kokszyártás „bölcsőjét”,

vid te-Lm ki

1963. november 12.

a pécsi kokszyártásnál tíz évvel ezelőtt megkezdett nagyszabású rekonstrukció befejezéséhez érkezett. a mintegy százmillió forint értékű korszerűsítés, bővítés során a mai igényeknek megfelelő kemencesort építettek. az új kokszyológom 42 kamrából huszonegyet az idén adták át. a régi berendezéssel csak különleges szénkeveréket égethettek el, most pedig olyan technológiát alkalmaznak, amellyel az alacsonyértékű szenet is fel tudják használni. a folytonos üzemű modern kemencesor kevesebb szénből 15-20 százalékkal több gázt ad, mint a régi berendezés.

a befejező munkákkal párhuzamosan a napokban megkezdtek a pécsi kokszyártás bölcsője, az ötemelet magas, 28 kamrás, 30 esztendősi üzemű építmény lebontását./mti/

..-

bb 18. százezer forintért képzőművészeti alkotások

vid fm/tné-Lm fm

1963. november 12.

miskolc város tanácsa rendszeresen vásárol képzőművészeti alkotásokat a miskolci művésztelepen dolgozó festőktől és szobrászoktól.

a napokban 17 művész 29 alkotását - többek között feledy gyula, vati józsef, kalló lászló festményeit, valamint varga miklós anya című szobrát - vásárolta meg a tanács százezer forint értékben. ezek a város művelődési otthonait, valamint oktatási intézményeit díszítik majd./mti/

..-

10.15/a

- 12 -

me

bb 21. magyar politechnikai játékok a nyugat-európai győzelmeknek

vid te szb ki

1963. november 12.

a kisujszállási faipari vállalat műszaki gárdája népszerű és hasznos politechnikai játékokat szerkesztett, s ezekből az idén már két és félmillió forint értékben exportálnak a nyugat-európai államokba. legnagyobb sikere az összerakható vonatnak, a gyűrűkből összeállítható babáknak, a szétszedhető állatfiguráknak van. dániába és hollandiába a napokban indították utnak a magyaros szobajátékokat. a játékszobákban a tulipános ládától a magyaros himzésig minden megtalálható./mti/

..-

bb 22. vinca rosea a balaton partján

vid j szb ká

1963. november 12.

néhány évvel ezelőtt, alig 5 dekagramm vetőmaggal kezdték meg a külföldön is igen népszerű és drága gyógyszeripari alapanyag, a vinca rosea meghonosítását. a dalmáciából származó növény értékteljes hatóanyagot tartalmaz. a készhelyi agrártudományi főiskola balatonakali kísérleti telepéről az idén szállítanak először vetőmagot az állami és a kísérleti gazdaságok részére. a vinca rosea magját most szedik, s több mint 50 hold betelepítésére elegendő mennyiséget juttatnak el az ország különböző részeibe./mti/

..-

bb 23. két és félmillió új láda a gyümölcstermelő gazdaságoknak

vid j szb ká

1963. november 12.

a baromfi-zöldség göngyölegellátó szövetkezeti vállalat szajoli telepén három műszakban ezerszámra készülnek a ládák a gyümölcstermelő állami és szövetkezeti gazdaságoknak. ebben az évben 7000-8000 köbméter faanyag és 100 000 kilogramm szög felhasználásával két és félmillió darab különböző típusú ládát, első sorban háncsfonatu export gyümölcsládát készítettek. októberben 160 000 láda hagyta el a telepet, amelyekben európa különböző országaiba szállították a híres magyar jonathán-almát. november első harmadában újabb 42 000 háncsfonatu ládát küldtek a tárolóhelyhiánnyal küzdő nyírségi gazdaságokba. a telep most szegezõ pisztolyokat rendelt. a süritett levegővel működő gépekkel lényegesen meggyorsítják a ládakészítés eddigi ütemét./mti/

..-

10.20/a

- 13 -

me

bb 24. felújítják a hévizi gyógyfürdő-kórházat

vid fm/tné szb fm

1963. november 12.

a hévizi állami gyógyfürdő-kórház régi, korszerűtlen épületeit fokozatosan felújítják. a kórház rekonstrukciójára több, mint 25 millió forintot költenek. eddig már elkészült a „c„ és a „d„ pavilon, s novemberben átadták a kórház „b„ osztályának 75 ágyas épületét is. a régi nagy kórtermek helyett többnyire két- és három-ágyas szobákat létesítettek beépített butorokkal, modern felszerelésekkel. még ebben az évben elkészül a kórház étterme és konyhája. a tófürdő faépületeit is csinosítják: valamennyi helyiség és folyosó belső falait színes műanyaglapokkal borítják. /mti/

--

bb 25. műanyagcső a mozgó talajban

vid lk szb ki

1963. november 12.

tatabányán a bányaművelés miatt nagy gondot jelent a felszínalatti vízvezeték-hálózat karbantartása. a 140 kilométer hosszú acélcsőhálózat háromnegyed része állandóan mozgó, alábányászott területen fekszik. emiatt gyakori a csőtörés, tavaly például 1800 esetben vonultak ki a karbantartók a talajmozgás miatti zavarok elhárítására.

a gyakori csőtörések megakadályozására a tatabányai víz- és csatornamű vállalat műszaki kollektívája jelentős újítást vezetett be. négy és fél kilométer hosszan acélcsövek helyett pvc-csőveket fektettek le. a műanyag-csőveket a hagyományos technológiától eltérően új módszerrel kötötték, illetve ragasztották össze. a ragasztott műanyagcsövek jól ellenállnak a rétegelmozdulásoknak. az acélcsőnél olcsóbb műanyagcső még azzal a jó tulajdonsággal is rendelkezik, hogy nem okoznak kárt benne a különféle humuszsavak, és nem vezeti a talaj kóboráramát, ami az acélcsövek korrozóját sietteti. a műanyagcsövek felszín alatti fektetésénél csupán az „ágyazásra„ az árkok fenekének kialakítására kell nagyobb gondot fordítani.

a kísérlet jól bevált. az alábányászott területeken az év elején lefektetett műanyagcsöveknél még egyetlen törés sem fordult elő. ezért az új módszert a jövő évben már szélesebb körben alkalmazzák tatabányán. /mti/

--

10.25/a

- 14 -

me

bb 26. nemcsak az ideit, a múlt évi elmaradást is pótolják a nagykanizsai malátagyár építői

vid te szb ki

1963. november 12.

zala megye legnagyobb ipari beruházása, a nagykanizsai malátagyár építése, jó ütemben halad. a megye építkezései közül ez az egyedüli, ahol nincs elmaradás: a hosszú tél okozta termelés kiesést már pótolták és a tervezettnél kisebb munkástlétszámmal hétről-hétre újabb előnyre tesznek szert. a múlt évben a kedvezőtlen időjárás miatt a tervezettnél később kezdhették a munkát és most az akkor keletkezett elmaradást is pótolják. a 72 millió forintos beruházással épülő malátagyár építési munkáit a jövő év első negyedében befejezik, s a második negyedévben megkezdődnek a belső szerelések. az automata berendezésekkel felszerelt új malátagyárban a terv szerint a jövő év végén kezdik meg a termelést. /mti/

--

bb 27. negyvenmillió utas a debreceni villamosokon

vid te szb ki

1963. november 12.

a debreceni villamosok évről-évre növekvő forgalmat bonyolítanak le. ebben az évben az utazók száma már elérte a negyvenmilliót, a fejlődésre jellemző, hogy 1938-ban csak 8 millió volt az utazók száma. jelenleg már tíz csuklós villamos is közlekedik a nagyállomás és az egyetem között. /mti/

--

bb 28. a tiszta mentén megkezdődött az őszi nagyhalászat

vid j szb ká

1963. november 12.

a szolnoki felszabadulás halászléi tsz mintegy 300 kilométer hosszúságú vízterületén szakaszos rendszerben megindult az őszi nagyhalászat. elsőnek a 140 hold nagyságú kakatai víztározón húzták meg a hálókat, majd az 57 kilométer hosszú milléri tározó körül sorra. a gyakorlott halászok véleménye szerint az ideit „haltermés„ kevesebb lesz, mint amennyit vártak. elmaradt az egyszerű nyári áradás, amely általában mozgásba hozza a halakat, a tiszta szolnoktól délre eső folyásánál pedig az ipari üzemek által szennyezett víz üzte el a halakat. /mti/

--

10.30/a

- 15 -

me

bb 29. három év alatt 350 000 kilométert „utaztak”, a könyvek,
a filmek borsodban

vid fm/tné-Lm fm

1963. november 12.

borsod megyében a művelődési autók havonta 40 - vasutvonal-
tól távoleső - települést keresnek fel, egy-egy utjukra 300 kötet
könyvet, dokumentum- és játékfilmet, valamint ismeretterjesztő
előadásokat visznek.

a népművelők munkáját sok ötlet jellemzi. a könyvkölcsönzés-
sen, filmvetítéseken és ismeretterjesztő előadásokon kívül külön
foglalkoznak a gyermekekkel. a művelődési autók „könyvtárainak”,
jelenleg mintegy kétezer beiratkozott olvasója van, akik évente
mintegy 25 000 kötetet kölcsönöznek.

a három gépkocsi három esztendő alatt 350 000 kilométer
utat tett meg a megyében, hogy a legkisebb hegyi községekbe és
tanyaközpontokba is minél gyakrabban eljusson a könyv és a film.
/mti/

--

bb 30. gazdaságosan termel az első hazai furfurolos kenőolaj-
finomító - a furfurolos veszteség csökkentésében elérték a világ-
szinviszintet

vid te-Lm ki

1963. november 12.

a komáromi kenőolajipari vállalat almásfüzitői üzemegységében
a múlt év végén helyezték üzembe az első hazai furfurolos kenőolaj-
finomítót, amelyben különleges eljárással minőségi motorolajat
készítenek. a sárgás színű, folyékony furfurolos nagy előnye, hogy
a gyártási folyamat végén visszanyerik és így többször is fel-
használhatják. a furfurolos külföldről kapják az almásfüzitőket
és tonnájára 12 000 forintba kerül. ezért az üzem dolgozói kezdettől
legfontosabb feladatuknak tartják az oldószer-veszteség csökkentését.
ebben a törekvésükben sokat segített az a több, mint száz automa-
ta és műszer is, amelyeket hazai gyárak készítettek. az üzem dol-
gozói is jól kihasználták a berendezésekben rejlő lehetőségeket és
több új technológia bevezetésével csökkentették a furfurolos-
veszteséget.

igy a minőségi motorok olaj-termelésének növelésével egyide-
jűleg egyre jobban gazdálkodnak az import furfurolos. az idén a
terv szerinti egy százalékos veszteséget 0.4 százalékra csökkentették,
s így csaknem hárommillió forintot takarítanak meg. ezzel elérték
a világszínviszintet, mert a gazdaságosan dolgozó külföldi furfurolos
kenőolajfinomítóknál is ennyi a furfurolos-veszteség. /mti/

--

10.42/a

- 16 -

Mez

bb 31. minden második dolgozó tanul a salgótarjáni acélárugyár-
ban

szb ki

1963. november 12.

a salgótarjáni acélárugyárban még soha nem kapcsolódtak be
annyian a szervezett oktatásba, mint az idei őszön. a második öt-
éves terv során ugyanis a gyár több üzemét korszerűsítette és
ezekben a legfejlettebb technikára térnek át. az ehhez szükséges
tudást a munkások szaktanfolyamokon és technikumokban szerzik meg.
csaknem negyven különféle szaktanfolyam kezdődött az acélárugyár-
ban, s ezeken több mint 1400-an vesznek részt.

a technikusok és mérnökök részére műszaki továbbképző tanfo-
lyam nyílt.

a gyár 41 dolgozója főiskolák és egyetemek levelező hallgató-
jaként tanul és csaknem háromszázan képezik magukat a gépipari,
a közgazdasági technikumok, továbbá a gimnázium esti és levelező
tagozatán. az acélárugyárban az idén minden második dolgozó tanul.
/mti/

--

bb 32. befejezték a földalatti végtelenköteli szállítópályák
automatizálását az oroszalányi bányákban

vid te szb ki

1963. november 12.

a tatabányai és az oroszalányi bányákban a földalatti végtelen-
köteli szállítópályák automatizálásával ugyszólván teljesen meg-
szüntetik a baleseti lehetőséget. a gépházakból irányított beren-
dezéseket zavar esetén nem mindig tudták kellő gyorsasággal megál-
litani a gépészek, most azonban a pályák teljes hosszában 40-50
méterenként felállított biztosítószerkezetekkel a bányászok azon-
nal megállíthatják a teljes szállítást. amíg a zavar el nem há-
rul és nem adnak parancsot a vezénylőberendezésnek, addig a pálya
egyetlen pontjáról sem lehet megindítani a szállítógepet.

oroszalányon már befejezték az erre az évre maradt 15 pálya
automatizálását, tatabányán pedig az év végéig készülnek el ez-
zel a munkával. /mti/

--

bb 33. dézsa nagyságu káposztafajok - egykilós burgonyák

vid j szb ká

1963. november 12.

baranya megyében a burgonya és a napraforgó után befejeződött
a cukorrépa szedése is. kitűnt, hogy az augusztusi és a szeptem-
beri nagy esők jelentősen növelték a káposzta terméshozamát. kü-
lönösen szembetűnő ez a cukorrépa-nál, amelyből 150 mázsa a me-
gyei átlag. ilyen jó termés évek óta nem volt ezen a vidéken.

/folyt.köv./

10.45/a

- 17 -

Mez

bb 33. /dézsa nagyságu... 1. folyt./- szb

a bőséges nyárvégi csapadék és a hosszú, meleg ősz hatására egyes helyeken ritkaság számba menő terméspéldányok fejlődtek ki. szigetvár környékén például egykilós burgonyákat is szedtek fel a szövetkezeti gazdák. a bolyi kossuth tsz-ben, ahol holdanként 300 mázsa káposzta termett, több tizkilós - dézsa nagyságu - káposztafejet találtak. az idei rekord a szentlőrinci uttörő tsz-ben született. holdanként 225 mázsa cukorrépa termett itt, és a répák között akadt egy hétkilós is, 40 centiméter hosszú és 27 centiméter a legnagyobb átmérője. takarmányrépából ennél is nagyobbakat ástak ki a földből. nyolcvan centiméter hosszú és 13 kilogramm súlyu volt. /mti/

..-

bb 34. több mint száz sirt tártak fel az egykori brigetio temetőjében

vid fm/tné szb fm

1963. november 12.

bárhon bolygatják meg a földet a komárom megyei szőny községben, mindenütt előkerül valami régi emlék. ugyanis a község helyén terült el brigetio, a nagy kiterjedésű római katonai és polgári város. többek között második századbéli mitológiai témájú fal- és mennyezet festmények kerültek felszínre. különösen gazdag lelőhely a kőolajipari vállalat területe, ahol egykor katonai erődítmény állt. ettől nem messze nyolcholdas terület húzódik, amely 600-800 sirt magában foglaló temetőt rejt. az első szarkofág még 1924-ben került elő innen, s 1957-ben is értékes leletekre bukkantak.

a tatali muzeum irányításával most megkezdtek a temető teljes feltárását. már több mint száz sirt nyitottak fel. többek között lovával együtt eltemetett halott maradványait, zsugorított csontvázakat, edényeket, bronzékszereket, pénzürméket találtak. /mti/

..-

bb 35. „zseb”-kőzetfurót kaptak a bauxitbányák építői

vid tm szb ki

1963. november 12.

az aknamélyítő vállalat dolgozóinak halimba térségében új bauxitbányák földalatti uthálózatának kiépítésén dolgoznak. a bányaépítők legutóbb svéd gyártmányú különleges kőzetfurószerkezetet állítottak munkába, amely kis mérete miatt „zsebfuró”, elnevezést kapta. ez a furó négyszerte gyorsabban hatol be a kőzetfalba, mint az eddigiek. a gép vízfecskendezéssel leköti a furás közben képződő kőzetport. /mti/

..-

10.52/a

- 18 -

bb 36. állandóan 4-5 millió köbméter tartalékkészlete lesz a télen az Őrszentmiklósi földgáztárolónak - kidolgozták a délzala-budapesti gázszállítás téli menetrendjét

1 szf/gk-lm vg

1963. november 12.

mint emlékeztetés, az elmúlt télen az mentette meg a fővárost a gázkorlátozástól, hogy a délzalai távvezeték, amely felváltva kőolajat és földgázt szállít budapestre, a kritikus, rendkívüli hideg időszakban kizárólag gázt továbbított és kiegészítette az óbudai gázgyárat. ezt azonban megsínylette a csepeli kőolajipari vállalat, amely ez idő alatt nem kapott olajat, kénytelen volt tehát szüneteltetni a finomítást és forró vizet cirkuláltatni berendezéseiben, hogy az értékes gépeket, csővezetéseket tönkre ne tegye a fagy.

a múlt téli tanulságok szem előtt tartásával az idén a kőolaj- és gázipar úgy készül fel a következő télre, hogy esetleges újabb rendkívüli hidegben a tavalyinál is határozottabban járulhasson hozzá az energiaellátáshoz. ami budapest földgázellátását illeti, többek között intézkedtek: az Őrszentmiklósi földalatti természetes gáztárolónak - amely tulajdonképpen nem más, mint két, termelésre is kiképzett földgázlencse - a főváros területén keresztül haladó csővezetékét úgy erősítsék meg, hogy nagy nyomással zalai földgázt juttathassanak beléje, és még a tél beállta előtt teljesen feltölthessék tartalékkészletekkel. tavaly ugyanis a tárolónak nem adhattak zalai gázt és csak a mintegy 1 millió köbméternyi saját készletével állhatott az óbudai gázgyár rendelkezésére. a csővezeték megerősítése a nyáron megtörtént és a tároló feltöltése már meg is kezdődött délzalai földgázzal. körülbelül akkora mennyiséggel egészíti ki készletét, hogy azzal együtt állandóan 4-5 millió köbméter tartalékot biztosíthasson a télen az óbudai gázgyárnak, tehát körülbelül napi 80 ezer köbmétert a tavalyi 30 ezer köbméter helyett. a feltöltés során eddig mintegy 4.3 millió köbméterre egészítették ki a készletet, amelyhez csak szükség esetén nyulnak majd.

az országos kőolaj- és gázipari tröszt utasította továbbá a zalai vezetékét üzemeltető siófoki kőolajvezeték vállalatot, valamint a fővárosi gázműveket: közösen dolgozzák ki a délzala-budapesti távvezetéken szóbajöhető különböző szállítási változatok menetrendjét úgy, hogy az óbudai gázgyár a legnehezebb téli napokban is megkaphassa a háztartások ellátásához szükséges délzalai földgázkiegészítést, de azért az olajszállítás se akadjon el. a napokban ez a munka is elkészült. sokféle változatot dolgoztak ki a heti négyfázisos olaj-gáz szállítási menetrendtől kezdve az egész heti gázszállítás - heti egyszeri olajszállítási variációig. a változatok mindegyike állandóan egyensúlyban tartja a szállítási menetrendet és az óbudai gázgyárnak mindig elegendő földgázt juttat. /mti/

..-

11.00/a

- 19 -

Mo

bb 37. piacra került a kései juliska-bab

i nj/j-lm ká

1963. november 12.

a nagyvásártelepre kedden reggel 62 vagon és 164 tehergépkocsi áru érkezett. a vagonszállítmányok így oszlottak meg: 30 vagon étkezési burgonya, 5 vagon fejeskáposzta, 2 vagon kelkáposzta, 1 vagon gyökérzöldség, 1 vagon sárgarépa, 3 vagon sültök, 1 vagon naspolya, 1 vagon földimogyoró, 12 vagon alma és 6 vagon vágott baromfi.

a földművesszövetkezetek budapesti értékesítő vállalata kedden megkezdte a kései juliska-bab árusítását. az aranysárga, vastag husu, szálkamentes babot kilónként 3.30-4.40 forintért hozták forgalomba. a piroskáposztát kilónként 2.20 forintért adták, a kék mákot kilónként 30, a héjas diót 12.80, az import gesztenyét 8, a hazai gesztenyét 4.80-6.40 forintért árusították./mti/

..-

bb 38. hont jános nyilatkozata a mezőgazdasági küldöttség amerikai tanulmányutjáról

i ie-lm ká

1963. november 12.

a közelmúltban érkezett haza az az öt tagú mezőgazdasági küldöttség, amely több mint egy hónapos tanulmányuton járt az amerikai egyesült államokban. hont jános, a földművelésügyi miniszter első helyettese, a küldöttség vezetője az alábbi nyilatkozatot adta az ut céljáról és tapasztalatairól az mti munkatársának:

- küldöttségünk roswell garst-nak, a legutóbb ez év májusában hazánkban járt ismert amerikai kukoricatermelő farmernek a meghívására utazott az egyesült államokba. utunk főcélja az volt, hogy az éghajlatilag a miénkhez hasonló területeken tanulmányozzuk néhány, ott is nagy kiterjedésű, s nálunk is fontos kultúra, így főként a kukorica, továbbá a szemes cirok, a szója, az étkezési bab, valamint egyes zöldségfélék és vetőmagvak termesztését, s ennek gépesítését. emellett tájékozódni akartunk az ottani szaktanácsadási rendszerről. a kitűzött programot küldöttségünk teljesítette.

- delegációnkat megérkezésünk másnapján fogadta orville freeman, az egyesült államok földművelésügyi minisztere. tanácskoztunk a minisztérium néhány más szakemberével is, s meglátogattuk a washington melletti beltswille-i mezőgazdasági kutató intézetet. az usa hat államában jártunk: iowában, illinoisban, minnesotában, michiganban, kaliforniában és texasban, ezekben számos farmot, magtermeltető vállalatot, kutató intézetet és mezőgazdasági főiskolát kerestünk fel. mindenütt barátságosan fogadtak bennünket, s a farmerekkel, szakértőkkel, kutatókkal igen szíves beszélgetéseket folytattunk.

/folyt.köv./
13.17/a

- 20 -

bb 38. /hont jános nyilatkozata...1.folyt./-lm

- sok hasznos termelési módszert, jó gépeket, több érdekes termelési-technikai és üzemszervezési megoldást láttunk. a tapasztalatok alapos értékelése, s annak elbírálása, hogy azokból számunkra mi hasznosítható, még hosszabb időt vesz azonban igénybe. a látottak értékelésénél ugyanis figyelembe kell venni a két ország körülményei közötti jelentős különbségeket. az egyik ilyen különbség, hogy az egyesült államokban a hatalmas terület és a mezőgazdasági termelésnek történelmileg kialakult szakosítása következtében a főbb növényeket többnyire csak a számukra optimális természeti feltételek mellett termelik, ahol a csapadék- és talajviszonyok sokkal kedvezőbbek, mint nálunk. ezért csak a termesztési kísérletek adhatnak választ arra, hogy az ott nagy termőképességű fajták a mi viszonyaink közt hogy viseelkednek. egy másik különbség - amire itt éppen csak utalni kívánok - a két ország történelméből adódik. az egyesült államok területén például gyakorlatilag az amerikai szabadságharc óta nem volt háború, így hosszú ideje zavartalan a technikai fejlődés a mezőgazdaságban is, s ezért teljesen érthető, hogy a technikai ellátottság jobb, mint nálunk. emellett az a tény, hogy az usa lakosságának alig 8 százaléka foglalkozik mezőgazdasággal, szükségszerűvé tette a nagyarányú gépesítést. a farmok átlagos mérete - a kukorica övezetben 200 katasztrális hold körül - jóval kisebb a mi nagyüzemeink átlagos méreténél. de a farmok általában csak 3-4 termék előállításával foglalkoznak, így a termelési méretei nagyüzemek és a termelés nagyüzemi megszervezésére és gépesítésére jó példát szolgáltatnak; figyelembe véve persze a lényegesen kisebb számú munkaerőből adódó szervezési eltéréseket.

- a szántóföldi növények termelése egyébként a talajmunkáktól a betakarításig teljesen gépesített. a zöldség- és gyümölcsbetakarítás gépesítése azonban még a legkiterjedtebb és legfejlettebb kertészeti termelést folytató kaliforniában is - a szilva - és diószedésnél használt rázógépek használatának a kivételével - csak a kísérleti stádiumnál tart. figyelemreméltó viszont, hogy a probléma megoldásában a műszaki szakemberek és a növénynevelők igen szorosan együttműködnek.

- tapasztalatainkat részletesen feldolgozzuk és utána gondoskodunk arról, hogy azokat megismerjék mindazok, akik munkájukban hasznosíthatják.

- annyit azonban máris megállapíthatunk, - mondotta befejezősül hont jános, - hogy utunk igen tanulságos és eredményes volt. sok szakemberrel ismerkedtünk meg utunk során és reméljük, hogy ezek az ismeretségek alapot teremtenek a két ország egyes mezőgazdasági intézményeinek további kapcsolatához is./mti/

13.45/a

- 21 -

mti

bb 39. időjárásjelentés

gk szb

1963. november 12.

a meteorológiai intézet jelenti 1963. november 12-én, kedden 13 órakor:

szeles idő, esővel

a stockholmot moszkvával összekötő egyenes mentén az utóbbi napokban éles időjárási választóvonal alakult ki, amelynek déli részén az enyhe óceáni légtömegek délnyugatról északkelet felé történő áramlása, északi részén pedig a fagyos sarkvidéki levegő lassú, déli irányú terjeszkedése figyelhető meg. a két levegőfajta közeledése egymáshoz nagy területen kiterjedt eszésekkel, illetőleg északon havazásokat okoz. hazánkban tegnap északkeleten néhány helyen jelentéktelen ködszitalás és esőszemérgelés volt. ezeken a területeken a nap a felhők mögött maradt, míg az ország többi részein napos, száraz idő volt. a hőmérséklet napközben a borult északkeleten csak 13-16, máshol 18-22 fokig emelkedett. éjszaka is északkeleten volt hidegebb, itt a hőmérséklet 2-5 fokig süllyedt, míg máshol csak 9-14 fokos legalacsonyabb hőmérsékleteket mértek.

budapesten hétfőn a hőmérséklet napi középértéke 12 fok volt, 6.3 fokkal magasabb, mint a sokévi átlag.

ma 12 órakor budapesten a hőmérséklet 18 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 755 milliméter, mérsékelten süllyedő irányzatú.

várható időjárás szerda estig: délnyugati, nyugati irányból felhőátvonulások, az ország nagy részén esővel. élénk, helyenként erős déli, délnyugati, később nyugati, északnyugati szél. a nappali felmelegedés gyengül, de az évszakhoz képest még mindig enyhe marad. várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 7-12, legmagasabb nappali hőmérséklet holnap 14-18 fok között.

a duna budapestnél 159 centiméter. /mti/

--

13.55/a

■- 22 -

Me

bb 40. kemal atatürk-émlékezés a tudományos akadémián

t ms/gk-lm fm

1963. november 12.

a magyar unesco bizottság kelet-nyugat albizottsága a magyar tudományos akadémián emlékülést tartott kemal atatürk halálának 25. évfordulója alkalmából. az ülésen résztvett dr. maller sándor, a magyar unesco bizottság főtitkára, valamint a társadalmi és a tudományos élet több vezető személyisége. jelen voltak ali refik ileri ügyvivő vezetésével a budapesti török követség munkatársai és a diplomáciai testület több képviselője. ligeti lajos akadémikus elnöki megnyitója után perényi józsef egyetemi tanár emlékezett meg a nagy török államférfiről./mti/

--

bb 41. agrárgazdasági értekezés egerben

vid j-lm ká

1963. november 12.

a hazafias népfront heves megyei bizottsága és a magyar agrártudományi egyesület megyei szervezete kedden délelőtt agrárgazdasági tanácskozást rendezett egerben, amelyen mintegy 400 mezőgazdasági szakember vett részt. sályi jános, a hazafias népfront megyei titkárának megnyitója után dimény imre, az mszmp központi bizottsága mezőgazdasági osztályának vezetője tartott előadást a mezőgazdasági időszakos kérdéseiről és a soronlevő feladatokról./mti/

--

bb 42. hattantermes napközi otthonos iskola építését kezdték meg nyiregyházán

vid fm/tné-lm fm

1963. november 12.

kedden tették meg az első kapavágást a nyiregyházi hattantermes, napközi otthonos iskola építkezésénél. községfejlesztési alapból és célhitelből 1.7 millió forintot költenek erre a célra. tervét hegedüs istván és kovács lehel nyiregyházi mérnökök készítették társadalmi munkában. az iskolát előreláthatólag a jövő év szeptemberében adják át rendeltetésének./mti/

--

14.36/- szb

-23-

Me

bb 43. halált okozott a gyorsajtás szolnokon

vid fm/tné szb fm

1963. november 12.

a gyorsajtás és a kresz szabályainak figyelmen kívül hagyása halálos balesetet okozott szolnokon. gulácsi istván 36 éves kunszentmártoni lakos, a helyi állami gazdaság dolgozója november 11-én a 44. számú mellékútvonalon 60-70 kilométeres sebességgel vezette motorkerékpárját szolnok felé. a mellékút és a 4. számú főútvonal kereszteződésénél nem csökkentette a sebességet, és nem adta meg az elsőbbséget a menetrendszerint közlekedő autóbussznak. gulácsi az autóbussznak rohant és súlyos sérüléseibe belehalt. /mti/

--

bb 44. nyiregyházi és székesfehérvári oktatásügyi szakemberek tapasztalatcseréje nyiregyházán

vid fm/tné szb fm

1963. november 12.

nyiregyházán kedden kétnapos értekezlet kezdődött székesfehérvári és nyiregyházi oktatásügyi szakemberek - tanulmányi felügyelők, általános iskolai igazgatók - részvételével. megvitatják az iskolai oktató-nevelő munka tapasztalatait, ellátogatnak iskolákba, művelődési otthonokba és más kulturális intézményekbe. /mti/

--

bb 45. aranykoszorus kisz-jelvényt kapott 16 szegedi fiatal

vid fm/tné szb fm

1963. november 12.

aranykoszorus kisz-jelvénnel tüntettek ki 16 szegeden tanulókat, illetve dolgozó fiatalokat, akik öt éven át minden nyáron résztvettek az önkéntes ifjúsági építő táborok munkájában. közöttük van véggyula tanársegéd és csuth béla adjunktus, akik egyetemi tanulmányaik befejezése után is tevékenykedtek az ifjúsági építőtáborokban. a 16 fiatalnak biró lajos, a csongrád megyei kisz bizottság titkára kedden ünnepélyesen nyújtotta át az aranykoszorus kisz-jelvényt. /mti/

--

14.50/a

- 24 -

me

bb 46. elhunyt leszih andor, a miskolci muzeum igazgatója

vid fm/tné szb fm

1963. november 12.

miskolcon 84 éves korában elhunyt leszih andor, nyugalmazott muzeumigazgató, aki 1901-től 1950-ig volt a város muzeumának vezetője, a magyar régészeti-művészettörténeti és éremtani társulatnak pedig alapításától kezdve tagja.

csaknem félévszázados munkássága alatt mintegy 600 régészeti, numizmatikai és helytörténeti cikke és tanulmánya jelent meg. az ő irányításával tárták fel többek között a tatárjárás idején elpusztult muhi középkori település maradványait.

leszih andort november 13-án kísérik utolsó útjára. /mti/

--

bb 47. borsodi mezőgazdasági dolgozók budapesten

k hbj/hné szb ki

1963. november 12.

az ibusz és az állami biztosító az idén 12 csoport mezőgazdasági dolgozót hoz fel a fővárosba a „három nap budapesten, akció keretében. az első csoport, amely borsod megyéből indult utnak, kedden délelőtt érkezett meg budapestre. /mti/

--

bb 48. közlekedési balesetek

te szb zs

1963. november 13.

csepelen, a tanácsház tér 5. szám előtt habó jenőné 65 éves nyugdíjast, személykocsival elütötte kabász józsef 20 éves gépkocsivezető. az idős asszony kórházbaszállítás után meghalt. a balesetet kabász józsef okozta, mert nem adta meg az elsőbbséget a gyalogjáró és a járdaszívet között a gyalogosnak. a gázoló gépkocsivezetőt a rendőrség őrizetbe vette, vezetőigazolványát bevonta.

9. kerület üllői út 99 szám előtt bucsánszky béla 25 éves gépkocsivezető tehergépkocsijával összeütközött az 52/b jelzésű villamossal. a baleset következtében a tehergépkocsivezető könnyebben megsérült, utasa, drozda józsef 19 éves kocsikísérő súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett. a balesetet bucsánszky béla figyelmen kívül hagyása okozta. /mti/

--

15.10/- szb

-25-

me

bb 49. új postahivatal debrecenben

vid/te/m/szf

1963. november 12.

kedden debrecenben átadták rendeltetésének az új vasútállomási épülethez épített, 14 millió forint beruházással elkészült korszerű postahivatalt. az ünnepségen megjelent kossa istván közlekedés- és postaügyi miniszter, ott volt gódor ferenc, az MSZMP hajdu-bihar megyei bizottságának első titkára, valkó mihály, a városi pártbizottság első titkára, ambrus istván, a hajdu-bihar megyei tanács vb. elnöke.

király zsuzsanna, a debreceni postaigazgatóság vezetője adta át rendeltetésének az új postahivatalt, amelynek elkészültével nemcsak minden igényt kielégítő állomási postaszolgálat-hoz jutott debrecen, hanem lehetőség nyílik a régi állomási postaépület lebontásával a személypályaudvar további rendezésére. az új postahivatalt jablonkai benedek hivatalvezető vette át.

a vendégeknek ezután bemutatták a létesítményt, amelynek 55 személyes postás munkásszállása, korszerű munkatermei, csomag-tároló helyiségei, hivatali szobái vannak. postatisztek képzésére oktatótermet építettek. a kétemeletes épület földszintjén helyezték el a kilenc munkahelyes felvételi termet. /mti/

15.20/-n

-26-

Mti

bb 54. tudományos tanácskozás az ipari állóeszközök fokozottabb kihasználásáról

t ms hné vm zs

1963. november 12.

kedden ötnapos tudományos tanácskozás kezdődött a magyar tudományos akadémián az ipari állóeszközök jobb kihasználásáról. az akadémia műszaki tudományos osztálya és ipargazdaságtani kutatócsoportja rendezésében. a tanácskozáson a magyar szakembereken kívül bolgár, csehszlovák, jugoszláv, lengyel és német kutatók vesznek részt. az ünnepélyes megnyitáson jelen volt mekis józsef, a munkaügyi miniszter első helyettese és földi lászló a könnyűipari miniszter első helyettese.

osztrovszki györgy, akadémiai levelező tag, az országos tervhivatal elnökhelyettese megnyitó szavaiban rámutatott: a technika gyorsított fejlődése nemcsak azt hozza magával, hogy a termelő folyamatban egyre nagyobb szerep jut a gépi berendezéseknek, állóeszközöknek, hanem mindinkább meggyorsul a termelőeszközök erkölcsi kopása, avulása is. az állóeszközök fokozottabb időbeli kihasználása elősegítheti az ipari termelésben a legfejlettebb technika gyors alkalmazását. a többműszakos, folyamatos üzemeltetés széleskörű bevezetése számos gazdasági-szervezési és szociológiai problémát vet fel, ezeknek megvitatása és az eddigi tapasztalatok kicserélése ennek a tanácskozásnak fontos feladata.

a tanácskozást hevesi gyula akadémikus, az ipargazdaságtani kutatócsoport igazgatójának, az ipari állóeszközök extenzív kihasználásának kérdése, különös tekintettel a naptárilag folyamatos munkarend szélesebbkörű alkalmazására, című előadása vezette be, amelyben elvi összefoglalását adta az ipari berendezések fokozottabb kihasználására irányuló törekvéseknek és az ezzel kapcsolatos sokrétű problémáknak. ezután több referátum hangzott el. g. rupinski, a varsói ipargazdasági és üzemszervezési intézet igazgatóhelyettese a folyamatos és többműszakos üzemeltetés lengyelországi helyzetét ismertette, majd l.sz. kolobovnak, a szovjet tudományos akadémia szibériai osztályához tartozó ipari üzemgazdasági és üzemszervezési intézet munkatársának beküldött előadását olvasták fel. buda istván, a munkaügyi minisztérium főosztályvezetője a munkaidő csökkentéséről tartott előadást.

a tanácskozás zártkörű munkaértekezleteken folytatódik s szombaton nyilvános záróüléssel összegezik a vita eredményét. /mti/

15.46/-n

-27-

15.46/-n

bb 50. négy megye állami biztosítóinak értekezlete kecskeméten

vid/te/m/szf

1963. november 12.

Kedden négy alföldi megye - békés, pest, csongrád és bács - állami biztosító igazgatóságainak és fiókjainak vezetői - mintegy százan - értekezletet tartottak kecskeméten. megyénként értékeltek a fiókhálózat munkájának ez évi eredményeit, s megbeszélték a biztosítás kiszélesítésének további feladatait. szó esett az idén bevezetésre kerülő egyetemi és főiskolai baleset-biztosításról is. erre - az általános és középiskolai biztosításhoz hasonlóan - alacsony díjat állapítanak majd meg. megbeszélték továbbá a mezőgazdasági termelőségvetkezetek fagykár-biztosításának módszereit. az értekezleten résztvevő megyei, járási és városi fiókvezetők a múlt évi tanulságok alapján elhatározták, hogy ebben az évben korábban elkezdik a fagykár-biztosítási szerződések megkötését a közös gazdaságokkal. végül az 1964. január 1.-vel életbelépő csoportos üzemi élet- és baleset-biztosítás módozatait vitatták meg. /mti/

bb 51. „százlábu”, toronyházakat terveztek a komlói Lenin térre - ötszáz lakásos új lakónegyed építését kezdték meg a bányavárosban - beépül a tizenegyedik domb

vid/te/m/szf

1963. november 12.

Komlón a városfejlesztés hőskorára emlékeztet a jövő évi lakásépítési program. 1964-ben 800 lakás lesz munkában, jórésztük, még abban az esztendőben átadják rendeltetésének. a városközpontot övező dombokon eddig tíz lakónegyed kerekedett ki a szép, modern emeletes házakból, kertes családi villákból. most újabb magasztalt hódítanak meg lakóterület céljára. ezen épül komló ötvenedik új utcája. az ugynevezett platón az első ütemben 11 háromemeletes épületet húznak fel, félezer család jut bennük kényelmes, szép otthonhoz. készül az út, rendezik a terepet, hat ház alapozása megkezdődött. ezekbe a lakásokba elsősorban a jövőre termelésbe lépő új mecseki bánya, zobák-akna dolgozói költöznek. háromszáz lakást jövőre, kétszázat pedig 1965-ben foglalhatnak el tulajdonosaik. itt épül egyébként komló büszkesége, a 12 tantermes gimnázium is. a későbbi években további kétezer lakás készül a dombtetőn.

több évi huza-vona után a megvalósuláshoz érkezett a belváros szívének, a Lenin térnek a teljes kiépítése is. a szállodával, tanácsi és postapalotával, pártszékházzal övezett tér még üresen álló területén két kilencemeletes toronyházat emelnek. a kedvezőtlen talajviszonyok miatt magas épületeket 8-10 méter mélyen betonölpökre helyezik.

/folyt.köv./
15.52/-n

-28-

1606 Zseli

bb 51. /„százlábu”, ... 1. folyt./ m

egy-egy ház több mint száz lábon áll majd. az érdekes munka a közeli hetekben cölöpveréssel kezdődik, majd oly ütemben dolgoznak tovább az építők, hogy jövő májusra a kilencedik szintig felhúzzák a falakat. az egyenként 37 lakásos ház falai öntve, folyamatosan állítható zsaluzással készülnek. ezek lesznek az első ilyen lakóépületek a bányavárosban. a toronyházak folytatásaként árkádsoros üzletek, közöttük kétszintes „mindenes áruház”, zárja majd be komló főterét. /mti/

bb 52. a.m.rot, az uzsgorodi egyetem idegen nyelvi tanszékének vezetője

1963. november 12.

k vt/hné/m/zs

aki a művelődésügyi minisztérium meghívására egy hónapot töltött Magyarországon, elutazott hazánkból. itt tartózkodása alatt egyetemi és középiskolai nyelvtanároknak tartott előadásokat az uzsgorodi egyetemen folyó idegen nyelvvoktatásról, az ugynevezett nyelvi laboratóriumok működéséről és eredményeiről. /mti/

bb 53. sorozatos büncselekményekért - négy és fél évi szabadságvesztés

1963. november 12.

i bc/gk/m/sr

nagy jános, akit korábban már többször megbüntettek, önkényesen kilépett munkahelyéről és újabb sorozatos büncselekményeket követett el. dohányárudákban, háztartási és illatszerboltokban üres borotvapengés dobozokat kért, főleg olyanokat, amelyekbe 100 vagy 200 pengét csomagoltak. a dobozokba megfelelő nagyságú és súlyú kartonlapokat helyezett, majd celofánba burkolta és leragasztotta őket. gondosan ügyelt, hogy a dobozok ne csak külsőre, hanem súlyra is azt a látszatot keltsék, hogy tele vannak pengével. az előkészület után mint közületi anyagbeszerző állított be több üzletbe budapestben, pécsen, székesfehérváron, győrön, szolnokon, s az alkalmazottaktól nagyobb mennyiségű pengét kért. kiszolgálásakor a 100-as, 200-as dobozokat nyomban az aktatáskájába süllyesztette. amikor fizetésre került sor, arra hivatkozott, hogy nincs nála elég pénz, ezért az árut visszaadja és később eljön érte. táskájából az előre elkészített hamis dobozokat „adta vissza”, ezenkívül személyi igazolványt lopott, s azzal akarta félrevezetni az őt igazoltató rendőröket.

/folyt.köv./

16.22/-n

-29-

1606 Zseli

bb 53. /sorozatos ... 1. folyt./ m

a 2.-11.-12. kerületi bíróság nagy jánost a sorozatos büncselekményért kedden négy évi és hat hónapi szabadságvesztésre ítélte és kártérítésre kötelezte. /mti/

embargo : 22 óráig!

bb 56. lengyel párt és kormányküldöttség látogat háznkba

/m/sr

1963. november 12.

a magyar szocialista munkáspárt központi bizottságának és a magyar forradalmi munkás paraszt kormányának a meghívására a közeli napokban baráti látogatásra hazánkba érkeznek a lengyel egyesült munkáspárt központi bizottságának és a lengyel népköztársaság minisztertanácsának küldöttsége, wladyslaw gomulka elvtársnak, a központi bizottság első titkárának és jozef cyrankiewicz elvtársnak, a minisztertanács elnökének vezetésével. /mti/

bb 55. meghalt oláh imre, a munkásmozgalom régi harcosa

vid/fm/tné/m/fm

1963. november 12.

kedden debrecenben 68 éves korában meghalt oláh imre, az mszmp hajdu-bihar megyei bizottságának tagja, a munkásmozgalom régi harcosa. 1919 óta vett részt a munkásmozgalomban, a felszabadulás után párt- és közigazgatási funkciókban tevékenykedett.

oláh imrét az mszmp hajdu-bihar megyei bizottsága saját halottjának tekinti. november 15-én temetik debrecenben, a város által adományozott diszszirhelyre. /mti/

16.28/-n

-30-

embargo : 20 h!

bb 57. dobi istván részvétlívira japán császárához

gk/m/zs

1963. november 12.

dobi istván, az elnöki tanács elnöke táviratban fejezte ki részvétét hirohito japán császárnak az országban történt ketős szerencsétlenséggel kapcsolatban. /mti/

bb 58. november végén rendezik meg a mezőgazdasági szakkörvezetők első országos tanácskozását - sajtótájékoztató a hazafias népfront székházában

tie/m/ká

1963. november 12.

a mezőgazdasági szakkörök szerepéről, feladatairól tájékoztatták kedden délután a sajtó képviselőit a hazafias népfront országos tanácsának székházában. a sajtótájékoztató szatmári nagy imre, a hazafias népfront országos tanácsának titkára nyitotta meg, majd dr. soós gábor, a földművelésügyi minisztérium szakoktatási és kísérletügyi főigazgatóságának vezetője ismertette a mezőgazdasági szakkörök helyzetét, s a fejlesztésükre vonatkozó terveket.

a mezőgazdasági szakkörök a művelődés, ismeretterjesztés, kísérletezés hagyományos szervezeti formái a magyar faluban, sokhelyütt működtek már a felszabadulás előtt és az azt követő években is, gyakran gazdakör vagy valamilyen tanfolyam néven. néhány évvel ezelőtt a földművelésügyi minisztérium intenzíven kezdett foglalkozni a szakkörökkel, ezek többsége azonban akkor még mind szervezetét mind munkája tartalmát illetően főleg az egyéni gazdálkodás követelményeinek felelt meg. néhány termelőszövetkezeti szakkör eredményes munkájának tapasztalatai alapján mostanra érett meg az az elgondolás, hogy helyes lenne a szakköröket a nagyüzemi gazdálkodás igényeinek, az új termelési technikai eljárások elterjesztésének, a szövetkezeti gazdák szakmai művelődésének szolgálatába állítani.

ez lenne elsősorban a feladata az üzemi szakköröknek, amelyek a termelőszövetkezetekben és állami gazdaságokban működnek, s a sajátos üzemi feladatok megoldásának elősegítése mellett szervezeti keretű lennének a mezőgazdasági szakmunkások továbbképzésének is. mivel jelenleg mintegy 25.000 mezőgazdasági dolgozó rendelkezik szakmunkás-képesítéssel, s számuk a következő években rohamosan gyarapszik, továbbképzésük napirenden lévő és komoly feladatot jelent. a szakkörök egy másik, kisebb része ifjúsági jellegűt kapna, elsősorban azzal a céllal, hogy megismertesse, megszerettesse a falusi fiatalokkal a mezőgazdasági szakmákat s végül fenntartsák a falusi szakköröket is, amelyekben főként a nem mezőgazdasági foglalkozású, de kisebb kerttel, házkörüli állattartással rendelkező falusi lakosok tevékenykednének. /folyt.köv./

16.45/-n

-31-

16.47 2. oldal

bb 58. /november ... 1. folyt./ m

jelenleg mintegy 300 mezőgazdasági szakkört tartanak nyilván az országban ezeknek azonban csak egy kis része működik aktívan. a cél nem valamilyen szakköri „tömegmozgalom”, szervezése, hanem a meglévők erősítése, színvonaluk fejlesztése. újakat csak ott alakítanak, ahol ahhoz megvannak mind a feltételek mind a helyi igények.

a sajtótájékoztatón ismertetett elgondolások megvitatására, a szakkörök további útjának kijelölésére ül össze november végén a mezőgazdasági szakkörvezetők 1. országos tanácskozása. a háromnapos konferenciát gyulán rendezik meg. /mti/

...-

bb 59. a divsz felhívása az üldözött iraki hazafiak támogatására

i bi/tr/m/zs

1963. november 12.

a demokratikus ifjusági világszövetség titkársága levéllel fordult a világ fiataljaihoz, ifjusági szervezeteihez. a levélben megbélyegzi, s elítéli azt a könyörtelen fajüldöző háborút, amelyet az iraki kormány az irakban élő kurd nép ellen folytat, s rámutat: az iraki fiatalság és az iraki nép nehéz körülmények között harcol a terror ellen, a politikai foglyok szabadonbocsátásáért, a kurd nép elleni sovinszta háború befejezéséért, a demokratikus rendszer helyreállításáért. a divsz vezetői felhívják az összes ifjusági szervezeteket, indítsanak széleskörű szolidaritási kampányt a szenvedő iraki nép támogatására. a levél végül kéri az ifjusági szervezeteket, hogy anyagi segítséggel is enyhítsák a kurd menekültek szenvedéseit. /mti/

...-

16.50/-n

-32-

16.50/-n
16.50/-n

bb 60. sajtótájékoztató a magyar irodalmi lexikon első kötetének megjelenése alkalmából

t ms hné vm zs

1963. november 12.

kedden a magyar tudományos akadémián sajtótájékoztatót mutattak be az akadémiai kiadó gondozásában készülő magyar irodalmi lexikon most megjelent első kötetét. benedek marcell professzor, a lexikon főszerkesztője hangsúlyozta, hogy a felszabadulás óta új olvasóközönség, az olvasók egész nemzedéke nőtt fel, akik színvonalas tájékoztatást igényelnek, nemcsak a lexikális adatok hanem a művek és írók megítélése szempontjából is. ezért, az új lexikon egyik legnagyobb erénye, hogy világos magyarázatot ad az irodalomelméleti és irodalomesztétikai fogalmakról és ismerteti az egyes irodalmi irányokat.

király istván egyetemi tanár, a szerkesztőbizottság egyik munkatársa a szerkesztés főbb elveit ismertette. a szerkesztőbizottság arra törekedett, hogy a lexikon megbízható adatokkal, marxista értékelés alapján adjon képet a magyar irodalomról. a szorosán vett szépirodalmon kívül helyet kapott a lexikonban a kritika, irodalomtörténet, szerkesztés, a publicisztika, a történetírás, filozófia, néprajz, földrajz, a természettudományok és a nyelvészeti irodalom számos alkotása is. a lexikon az egész magyar nyelvterület irodalmát felöleli; a romániai, csehszlovákiai magyar írók éppúgy helyet kapnak benne, mint az amerikai magyar irodalom képviselői.

a most megjelent első kötet 744 oldalon a-k-ig terjedő címszavak alatt nyújt tájékoztatást minden számottevő magyar író életéről és munkásságáról. külön értéke a szokatlanul gazdag és modern képanyag. az első kötet körülbelül 1600 fényképet tartalmaz. a kétkötetes lexikon második kötete előreláthatólag 1964. első felében kerül ki a sajtó alól. /mti/

...-

bb 66. november 18-ig meghosszabbították a lakástextil-kiállítást

i to/tm vm ki

1963. november 12.

az iparművészeti muzeumban november 4-én megnyílt 1964. évi lakástextilek kiállítását az iparművészeti tanács november 18-ig meghosszabbította. /mti/

...-

17.00/-n

-33-

17.00/-n
17.00/-n

bb 63. új szociális otthonok épülnek termálfürdőt kapnak az
öregék - ülést tartott a fővárosi tanács szociálpolitikai
állandó bizottsága

t hi/lk/m/zs

1963. november 12.

a fővárosi tanács szociálpolitikai állandó bizottsága keddi
ülésén megvitatta a budapesti szociális gondozás helyzetét és
feladatait. a legutóbbi felmérésekből ugyanis megállapították,
hogy az átlagos életkor növekedésével arányosan a fővárosban
is emelkedik a 60 éven felüliek száma, a szociális
szempontból számos új feladatot ró az állami szervekre és a
társadalomra. a becslések szerint például a budapesti nyug-
díjasok száma 1980-ig körülbelül 400 ezerre nő, s mivel a fő-
városban élő családok 31 százaléka gyermektelen, nyilván-
való, hogy az idős emberek jelentős hányada öreg korára egyedül
marad, szociális gondozásra szorul majd.

a főváros illetékesei ennek megfelelően gondoskodnak a
szociális otthonok fejlesztéséről, a bent lakó öregék egészség-
ügyi és egyéb ellátásáról. az idén például mintegy 8 mil-
lió forintos költséggel újabb 170 egyedülálló, idős embernek
biztosítottak helyet az ujonnan létesített, vagy kibővített
szociális otthonokban. a halom utcai intézetben 60, a mező utcá-
ban 50 idős ember talált kényelmes otthonra, a zugligeti uton
elkészült új intézetbe ezekben a napokban költöznek be a
lakók, a kamaraerdői szociális intézetet 20 hellyel bővítet-
ték. a jövő évben a márton-hegyi uton lévő régi szanatórium-
épületet 90 személyes szociális otthonná alakítják át. a
következő években további 500 személy szociális gondozását biz-
tosítják 1980-ra pedig a férőhelyek számát körülbelül a jelen-
legi kétszeresére kívánják növelni.

az intézetekben mindenütt kulturált, kényelmes körülménye-
ket teremtenek, de az ujonnan épülő intézetek még otthonosabbak
lesznek. a mostani hat-nyolc ágyas helyett egy- és kétszemélyes
szobákat alakítanak ki, s a távlati terv szerint a budapesti
öregeket lehetőleg a főváros körüli otthonokban helyezik el.

számos intézkedés javítja a szociális gondozottak egészség-
ügyi ellátását is. különösen jelentős a gyógykezelésüket
szolgáló termálfürdő létrehozása. azt a hungária uti szociális
otthonban építik meg, s kádjaikat, medencéiket a közeli széchenyi-
fürdő termálvizével töltik fel. a szociális intézetek orvosai
rendszeresen tanulmányozzák a gondozottak körében leggyakrabban
előforduló sajátos megbetegedéseket. ezeknek a tapasztalatoknak
alapján például az egyik szociális otthon speciálisan a cukor-
betegségben szenvedő öregék ápolását szolgálja majd. /mti/

-.-

17. 12/-n

-34-

MT 2. szelvény

bb 61. komárom megyei tanács vb ülése

vid j vm ká

1963. november 12.

a komárom megyei tanács keddi végrehajtó bizottsági ülésén
a többi között megvitatta a felvásárlás helyzetét. megállapi-
tották: annak ellenére, hogy a korszerű nagyüzemi gazdálkodás teljes
feltételei még nem alakultak ki és az elmúlt három év természeti té-
nyezői is kedvezőtlenek voltak, a termelőszövetkezetek egyre bizton-
ságosabban és tervszerűbben látják el a központi alapot termékeikkel.
mutatja ezt az állami felvásárlás öt éves megyei alakulása. 1960-hoz
viszonyítva tavaly 30 százalékkal több árut adtak a közös gazda-
ságok s az idei várható teljesítés újabb 10 százalékos emelkedést
mutat. burgonyából az idén először nem szorul behozatalra a megye.
/mti/

-.-

bb 62. neveléstudományi és tankönyv-kiállítás nyílt egerben

i vt/tm vm fm

1963. november 12.

a tankönyvkiadó vállalat és az egri városi tanács rendezé-
sében a helyi művelődési ház ifjúsági klubtermében neveléstudo-
mányi és tankönyv-kiállítás nyílt, amelyet november 17-ig tartanak
nyitva. a kiállításon mintegy 350, a pedagógusok számára igen hasz-
nos segéd-és kézikönyvet, nyelvkönyvet mutatnak be, s láthatók az
általános iskolákban most bevezetett reformtankönyvek is.

a megnyitást követően a heves megyei pedagógusok részvételével
ankétot tartottak, ahol megvitatták a tankönyvkiadó munkájával
kapcsolatos tapasztalatokat. /mti/

-.-

bb 67. olasz gyártmány-bemutató a technika házában

k sl/tr vm ki

1963. november 12.

a gépipari tudományos egyesület, valamint a kgm műszaki tájé-
koztató és propaganda intézete rendezésében kedden a technika házá-
ban gyártmánybemutatóval egybekötött előadást tartott dr. daniela
fabrizi, a s.a.c.e. olasz cég műszaki igazgatója. számos villamosi-
pari szakemberünk jelenlétében ismertette a törpe-és magasfeszül-
tégű elektromos kapcsolóberendezések gyártását és azok működését. az
előadást filmvetítés követte, majd a vendégek megtekintették a kor-
szerű olasz-gyártmányu kapcsolókat és egyéb villamosipari berendezé-
seket. /mti/

-.-

17.05/-n

17.12. szelvény

-35-

bb 65. november 16-án nyílik a csontváry-kiállítás szépművészeti muzeumban - harminc híres festmény a budapesti bemutáson

i te/tné/m/fm

1963. november 12.

az utóbbi években külföldön rendezett magyar képzőművészeti bemutatók közül csontváry tivadar - eredeti nevén koszika mihály tivadar - gyűjteményes kiállítása aratta a legnagyobb sikert. párizsban, brüsszelben és belgrádban több százezer tekintették meg a századforduló világhírű magyar festőművészenek alkotásait. az idén nyáron a székesfehérvári csók istván képtárban rendezett bemutásonak több mint 50.000 nézője volt. a tárlatlátogató közönség egyre növekvő táborának kérésére most budapesten a szépművészeti muzeum márványtermében mutatják be a mester remekműveit.

- a kiállítás anyagát mintegy 30 festményből állítottuk össze köztük van a híres „taorminai görög színház romja”, a „mária kutja”, és a „tátrai táj”, is, mondotta dr. bodnár éva, művészettörténész-főrendező. az anyag zömmel műgyűjtők tulajdonában van, mindössze öt festményt őriznek a magyar nemzeti galériában.

vasadi hermann, a nemzeti galéria főrestaurátora tájékoztatása szerint a képek budapestre szállítása nehéz feladatot jelentett, rendkívül körültekintő, gondos munkát igényelt. a nagyméretű vásznakat egy méter átmérőjű hengerekre csavarva, ládákban szállították, s kétszer fordult a speciális gépkocsi székesfehérvár és budapest között.

a csontváry-kiállítást november 16-án szombaton délelőtt 11 órakor dr. liptai ervin, a művelődésügyi minisztérium muzeumi főosztályának vezetője nyitja meg. a tárlatot előreláthatólag tavaszig tekintheti meg a közönség, majd a festményeket visszaviszik a székesfehérvári csók istván képtárba. véglegesen a magyar nemzeti galéria budai várban megnyíló termeiben helyezik el a képeket.

a kiállítás alkalmából a képzőművészeti alap kiadóvállalata megjelenteti németh lajos csontváry tivadarról írt, gazdag, színes képanyaggal illusztrált monográfiáját. /mti/

17.40/-n

-36-

17.40/-n

bb 64. bontják és beolvasztják a kiöregedett hajókat dunaujvárosban - az acélmű egy napi ócskavas eledele lesz a hajó

bid/te/m/

1963. november 12.

a dunaujvárosi kikötő - ahova az alacsony vízállás miatt most nem érkeznek az aludunáról ércszállítványok - harmadik hete a kiöregedett dunai vontatók „temetője”, az elmúlt hetekben összesen öt vontatóhajót és egy uszályt huzattak a kikötőbe. egyikük-másikuk életkora meghaladja az ötven-hatvan esztendőt, amely alatt sok tizezer kilométer utat tettek meg a vízi országutakon.

a dunai vasmű hat üzemének dolgozói vállalták: munkaidő után szétbontják, hegesztőpisztolyokkal szétdarabolják a kivénhedt hajókat, hogy vasalkatrészeiket az acélműben beolvaszthassák.

elsőknek a berettyó bontásával végeznek az érc-tömörítőmű dolgozói. a rábát a hideghengermű dolgozói „apritják”, jó útemben. már csak csupasz oldallemezei várnak szétdarabolásra. a győzelem motornos vontatónak már csak a vasváza van egyben. a kékes gőzöst, amely a legnagyobb a roncshajók között, a kikötő dolgozói bontják. a május 11. gőzhajó bontásához az erőmű dolgozói láttak hozzá kedden. a 454. számú öreg uszály bontása a martin acélmű elegytéri dolgozóinak lesz a feladata.

a hat hajó szétbontása, a hajóroncsok kiemelése és elszállítása körülbelül kéthónapos munka. összesen 600-700 tonna hulladékvas jut belőlük a dunai vasműnek. ez a hulladék mennyiség a vasmű acélművének egy napos ócskavas szükséglete. /mti/

bb 68. henryk czyz és melita lorkovics fellépése a zeneakadémián

i ol/tr/m/sr

1963. november 12.

november 15-én este a máv szifónikusok 3. bérleti hangversenyén henryk czyz neves lengyel karmester vezényel és melita lorkovics jugoszláv művésznő beethoven g-dur zongoraversenyét játssza. az est műsorán szerepel még moniuszko halka nyitánya és csajkovszkij 6. szimfóniája. /mti/

17.45/-n

-37-

17.45/-n

bb 69. befejeződött a pszichológus nagygyűlés

t ms/gk vm zs 1963. november 12.

kétnapos tanácskozás után kedden a magyar tudományos akadémián befejeződött a magyar pszichológiai tudományos társaság és az akadémia pszichológiai bizottságának első tudományos nagygyűlése. a nagygyűlésen 30 előadás és számos hozzászólás hangzott el, amelyek a pszichológiai kutatások szinte valamennyi jelentős területét felölelték. a tanácskozás középpontjában a szocialista ifjúság nevelésének pszichológiai megalapozása, valamint azok az alapkutatások álltak, amelyek a pszichikus jelenségek idegrendszeri mechanizmusát igyekeznek tisztázni. nagy érdeklődéssel kísért előadások hangzottak el többek között az állatlélektani kutatásokról, valamint a cselekvésre készítő tényezők által az agykéregben megindított folyamatokról pedagógiai és fejlődéslélektani, munkalélektani és kórlélektani témákról./mti/

bb 70. a tátray vonósnégyes újabb külföldi vendégszereplése

i ol tr vm sr 1963. november 12.

a jugoszláviában nagy sikert aratott tátray vonósnégyes újabb külföldi utra indult. ezuttal előbb bécsben, majd olaszországban vendégszerepelnek. különböző olasz városokban, többek között bolognában, firenzében, milánóban és velencében adnak koncertet. az olaszországi turnét december 2-án fejezik be./mti/

bb 71. a pen club vitadélutánja

t bi/tm vm 1963. november 12.

a magyar pen club kedden ,, a külföld irodalma magyarországon,, címmel vitadélután rendezett a kossuth klubban. a bevezető előadást hegedűs géza tartotta. összefoglalóan mérte fel a külföldi irodalmak magyarországi elterjedtségét, vázolta az idegennyelvű munkák magyar fordításával kapcsolatos problémákat. a vitában számos felszólalás hangzott el./mti/

17.50/-n

-38-

1756 Zsolt

bb 72. időjárásjelentés

tm vm 1963. november 12.

a meteorológiai intézet jelenti november 12-én, kedden 19 órakor:

élénk északnyugati szél

várható időjárás szerda estig: délnyugati, nyugati irányból felhőátvonulások, az ország nagy részén esővel. élénk északnyugati szél. a nappali felmelegedés szerdán gyengébb lesz, mint kedden volt, de az évszakhoz képest még mindig enyhe marad. várható legmagasabb nappali hőmérséklet szerdán 14-17 fok között./mti/

bb 73. elkészült a dcm harmadik cementörklő malma

vid gö vm 1963. november 13.

egy héttel a felavatása után, újabb berendezéssel gazdagított a dunai cement és mészmű: kedden megtartották a harmadik cementörklő malom üzemi próbáját. a gépegység, amely az égetett klinert cementporrá őrli, megfelelt a követelményeknek, s szerdától már rendszeresen termel. a gyáróriásban ezenkívül még újabb három örklőmalom készül. a tervek szerint még ebben az évben megtartják mind a három gépegység üzemi próbáját./mti/

bb 74. a finn parlamenti küldöttség látogatásai

t bc/tm vm sr 1963. november 13.

a finn köztársaság parlamentjének küldöttsége, amely kauno kleemola-nak, a parlament elnökének vezetésével tartózkodik hazánkban, kedden a hősök terén megkoszoruzta a magyar hősök emlékművét. a küldöttség tagjai megtekintették a főváros több nevezetességét. a nap folyamán a hazafias népfront székházában dr. ortutay gyula, a hazafias népfront országos tanácsának főtitkára a népfrontmozgalom több vezető munkatársának jelenlétében fogadta a finn parlamenti küldöttséget. a találkozó résztvevői szívélyes, baráti eszmecserét folytattak a népfrontmozgalom tevékenységéről. este a budapest táncegyüttes műsort adott a vendégek tiszteletére a szakszervezetek fehérvári uti kulturális otthonában./mti/

20.20/-n

-39-

185

a szerkesztőségek figyelmébe!

a bb. 54. számú hír / tudományos tanácskozás az ipari állóeszközök fokozottabb kihasználásáról / első bekezdésének hatodik sorában mekis józsef a munkaügyi miniszter első helyetteseként szerepel. helyesen:

munkaügyi miniszterhelyettes

..-

- v é g e -

21.10 rj

- 40 -

ME

MTI.

Kiadja a Magyar Távirati Iroda, Budapest, I. Fém utca 6-7. Telefon: 159-400, 369-000
A szerkesztést és kiadást a vezérigazgató felel.

m t i b e l f ö l d i h i r e k

1963. november 13.

bb 1. hírek a főváros életéből

i hi/lk/m/zs

1963. november 13.

rákoskeresztúron és környékén több új vendéglátóipari egység megnyitását tervezik. rákoscsabán a Lemberg utcában és a Zrínyi utcában kisvendéglőt, a Micsurin ut és az Ananász utca sarkán cukrászdát, a Kossuth utcában eszpresszót létesítenek. a távolabbi programban a többi között két nagyobb étterem berendezése is szerepel.

x x x

a 3. kerületi folyondár utcában - a bányászati kutató intézet székháza mellett - korszerű üzletház épül, több százezer forint költséggel. az új létesítményt előreláthatólag az év végéig átadják.

x x x

pestlőrincen új gyógypedagógiai iskola építését tervezik. a fővárosi tanács és a művelődésügyi minisztérium két-két millió forintot biztosít az építkezésre, amelyet a jövő évben kezdenek meg.

x x x

a 11. kerületi tanács a jövő évi községfejlesztési alappól mintegy 800.000 forintot irányzott elő művelődési célokra. kelenföldgyben új művelődési terem rendeznek be, s nagyobb összegeket fordítanak a kerületi Szabó Ervin könyvtár és a tanácsai szakszerkezeti könyvtár fejlesztésére.

x x x

/folyt.köv./

- 1 -

ME